

KÚRIA

Bfv.II.1059/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év december hó 1. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Gyöngyösi Járásbíróság 9.B.136/2012/174. számú, illetőleg az Egri Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4.Bf.456/2013/36. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Gyöngyösi Járásbíróság a 2013. április 12. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 9.B.136/2012/174. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 16 rendbeli társtettesként - 1 esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntettségében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 318. § (1) bekezdés, (6) bekezdés b) pont], 2 rendbeli - 1 esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (6) bekezdés b) pont], 19 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pont], 1 rendbeli felbujtóként elkövetett sikkasztás büntettségében [korábbi Btk. 317. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pont], 3 rendbeli csalás büntettségében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pont], 1 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntettségének kísérletében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pont], 34 rendbeli bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. § és 2 rendbeli

magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. §).

Ezért az I. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 9 év fegyházbüntetésre és 9 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá a feltételes szabadságra bocsáthatóságból kizárásáról, az előzetes fogva tartásban töltött idő beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről, a polgári jogi igényekről és a bűnügyi költségről.

A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljárta Egri Törvényszék a 2013. november 18. napján nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 4.Bf.456/2013/836. számú ítéletével az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta az első fokú ítéletet:

- megállapította, hogy különös visszaeső,
 - a fegyházbüntetést 11 évre, a közügyektől eltiltást 10 évre súlyosította,
 - helyesbítette az előzetes fogva tartás beszámítását,
 - megállapította, hogy a tényállás 27. pontjában rögzített cselekmény folytatólagosan elkövetett,
 - megállapította, hogy az ügy egyesített;
- egyebekben az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta az első fokú ítéletet.

Ezt meghaladóan az I. rendű terheltet egyetemlegesség mellett további polgári jogi igény megtérítésére kötelezte.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen az I. rendű terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt törvénysértő minősítés folytán törvénysértő büntetés és eljárási szabálysértések miatt, értelemszerűen enyhítés érdekében.

Az indítvány - megjelölés nélkül - a Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulatán és c) pontján alapul.

Az I. rendű terhelt indokai szerint:

- a másodfokú tanács elnöke elfogult volt, mert nem engedélyezte a 2013. november 13-án meghatalmazott védőjének a tárgyalás beállítása (elhalasztása) iránti kérelmét, védőt rendelt ki számára, így a másodfokú nyilvános ülést a meghatalmazott védőjének távollétében tartotta meg, a tanácselnök korábban más ügyben büntetés-végrehajtási bíróként sem adta meg neki a kedvezményt,
- a bűnszervezetben játszott kitervelő, irányító szerepének megállapítása téves, a társtetteségét elismerte, de ő valójában „bábú” volt, hogy vigye el a bűncselekményt, ne beszéljen, erre tanúi is vannak, a jegyzőkönyv sem azokkal a szavakkal van leírva, ahogyan ő előadta,
- büntetése eltúlzott mértékű.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1492/2014/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben nem alaposnak látta.

A Legfőbb Ügyészség szerint az indítvány törvényben kizártsága abban áll, hogy az I. rendű terhelt a kötelezően irányadó tényállás kifogásolásán keresztül sérelmezte a bünszervezet és abban az irányító szerepének a megállapítását. Az indítvány egyebekben nem alapos. Az állított eljárási szabálysértések nem tartoznak az ún. feltétlen eljárási szabálysértések közé. Továbbá az I. rendű terheltnek a törvényszék bíráinak kizárására irányuló indítványát az alapügyben elbírálták, és a kizárást megtagadták. Valamint a másodfokú bíróság a Be. 47. §-ának (5) bekezdése alapján törvényesen jelölt ki helyettes védőt, mert a meghatalmazott védő előre jelezte, hogy megjelenni és helyettest állítani nem tud.

A Legfőbb Ügyészség szerint a minősítés törvényes, a büntetéskiszabás önmagában nem támadható, ezért indítványozta a megtámadott határozat tanácsülésen történő hatályában fenntartását.

Az I. rendű terhelt és a védője nem terjesztettek elő észrevételt az ügyészi álláspontra.

III.

A Kúria megállapította, hogy az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos, részben pedig törvényben kizárt.

A Kúria előrebocsátja, hogy mindenben osztotta a Legfőbb Ügyészség álláspontját.

1. A Kúria elsődlegesen az ún. feltétlen (más megnevezéssel: abszolút) eljárási szabálysértés kérdésével foglalkozott, ugyanis annak megvalósulása esetén - innen az elnevezése - feltétlenül maga után vonja a törvényben meghatározott jogkövetkezményt.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontja (az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt) és II.d) pontja: [a tárgyalást (nyilvános ülést) olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező] alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni, és a bíróságot új eljárásra kell utasítani.

1.1. A másodfokú bíróság tanácsának elnöke azonban nem tekinthető törvényben kizártnak, ugyanis - miként arra a Legfőbb Ügyészség helytállóan hivatkozott - az I. rendű terheltnek a másodfokon eljárt törvényszék bíráinak kizárására irányuló indítványát a Fővárosi Ítéltábla a 2013. szeptember 26. napján tanácsülésen

meghozott 3.Bkk.11234/2013/3. számú végzésével elbírálta, és a törvényszék kizárását megtagadta.

1.2. A másodfokú bíróság - szemben az indítvánnyal - törvényesen eljárva jelölt ki az I. rendű terhelt részére helyettes védőt.

A tárgyaláson a védő részvétele kötelező volt, mert a bűncselekményre a törvény ötévinél hosszabb tartamú szabadságvesztést rendel a legsúlyosabban minősülő családi cselekményre, és az I. rendű terhelt fogva volt [Be. 46. § a)-b) pont].

A másodfokú bíróság 2013. október 25-én kitűzte a másodfokú nyilvános ülést, majd 2013. október 28-án az I. rendű terhelt első fokon eljáró kirendelt védőjét felmentette, és egyidejűleg az I. rendű terhelt védelmére új védőt rendelt ki (másodfokú 17-I. irat). Az I. rendű terhelt védelmére a másodfokú eljárásban 2013. november 13-án meghatalmazott védő (másodfokú 27. számú irat) ugyanezen a napon telefaxon kérte a tárgyalás elhalasztását (másodfokú 28. számú irat). A másodfokú bíróság ugyancsak aznap hozott és telefaxon aznap továbbított végzésével elutasította a kérelmet, a meghatalmazott védőt pedig azzal a tájékoztatással idézte meg a nyilvános ülésre, hogy az I. rendű terhelt addig eljáró kirendelt védőjét nem menti fel, s ha a meghatalmazott védő nem jelenik meg és nem gondoskodik a helyettesítéséről, akkor helyette a kirendelt védő jár majd el (másodfokú 29. számú irat). A meghatalmazott védő 2013. november 15-én telefaxon közölte, hogy „technikai okokból” nem tud megjelenni, és tudomásul vette, miszerint a korábban kirendelt védő jár majd el (másodfokú 34. számú irat).

Az I. rendű terhelt meghatalmazott védője ilyen előzmények után nem jelent meg a 2013. november 18-án tartott nyilvános ülésen, és a helyettesítéséről sem gondoskodott. Az I. rendű terhelt ragaszkodott a meghatalmazott védőjéhez, a másodfokú bíróság a megjelent kirendelt védő kirendelését visszavonta, és egyúttal kijelölte a meghatalmazott védő helyettesítésére (másodfokú nyilvános ülés 4.Bf.456/2013/36. számú jegyzőkönyve 1-3. oldal).

Ha a tárgyaláson védő részvétele kötelező, és a meghatalmazott védő a tárgyaláson a helyettesítéséről sem gondoskodva nem jelenik meg, a bíróság helyettes védőt jelöl ki [Be. 47. § (5) bekezdés 1. mondat, Be. 281. § (3) bekezdés 2. mondat 1. fordulat]. A másodfokú bíróság eljárása ezen törvényi feltételeknek megfelelt.

A helyettes védő a másodfokú nyilvános ülésen részt vett, ekként téves annak állítása, hogy a bíróság védő, azaz olyan személy távollétében tartotta meg a nyilvános ülést, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

1.3. Az I. rendű terhelt által hivatkozott egyéb eljárási szabálysértések ugyanakkor nem tartoznak a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) és d) pontjában zárt kört alkotva kimerítően meghatározott ún. feltétlen eljárási szabálysértések közé.

Ezért a jegyzőkönyvezést és a nyilvános ülés beállításának (elhalasztásának) elmaradását felülvizsgálati indítvány keretében eredményesen nem lehet kifogásolni.

2. A Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az I. rendű terhelt ezen felülvizsgálati okba illeszkedően sérelmezte a bünszervezetben játszott kitervelő, irányító szerepének, vagyis lényegében a bünszervezetben elkövetés megállapítását.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.

Felülvizsgálatban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. Tehát a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényállás a következő tényeket tartalmazza (első fokú ítélet 17. oldal utolsó bekezdésétől 20. oldal 1. pontig bezárólag):

- az I. rendű terhelt interneten olyan hirdetőik után kutatott, akik a devizahitelre vásárolt gépkocsijukat hitelátvállalással kívánták értékesíteni,
- az I. rendű terhelt telefonon álnéven és különféle cégek képviselőjének kiadva vette fel a sértettekkel a kapcsolatot, nekik vevőt, a hitel lezárását és átíratást ígért, s ekként jogtalan haszonszerzés érdekében a sértetteket tévedésbe ejtette,
- az I. rendű terhelt másokat bevonva hosszabb időre szerveződő

csoportot hozott létre, melynek célja súlyos bűncselekmények elkövetésére irányult, a feladatok megosztását az I. rendű terhelt végezte,

- a csoport tagjai közül a tőle kapott rendszeres anyagi ellenszolgáltatás fejében, a II. rendű terhelt az I. rendű terhelt használta álnéven bemutatkozva, az I. rendű terhelt által biztosított hamis cégbélyegzők használatával, a sértettek tévedésbe ejtését folytatva az átadás-átvételi jegyzőkönyveket álnéven aláírva a gépkocsikat átvette, majd az I. rendű terheltnek leszállította,

- az I. rendű terhelt a gépkocsikat értékesítette,

- az I. rendű terhelt által bevont, a megjelölt körülmények tudatában lévő III-V. rendű terheltek (és vétlen más személyek) anyagi ellenszolgáltatás fejében sofőrként működtek közre a gépkocsik leszállításában és értékesítésében,

- egyedül a VI. rendű terhelt nem volt a csoport tagja, ő két esetben orgazdaságot követett el.

A másodfokú bíróság az ismertetteket semmiben sem érintő kiegészítésekkel és pontosításokkal tényállást teljes mértékben megalapozottnak értékelte (másodfokú ítélet 11. oldal 4. bekezdés összegzése). A másodfokú bíróság rögzítette még, hogy a bűncselekmény-sorozattal összesen 95 millió 881 ezer forint kár érte a sértetteket (másodfokú ítélet 17. oldal 3. bekezdés).

A bemutatott irányadó tényállás alapján egyértelmű, hogy az I. rendű terhelt a megállapított tényekkel szemben állította, hogy a „bábú” szerepét játszotta, s ezért a bűnszervezetben elkövetés nem róható a terhére.

Az irányadó tényállás támadásán keresztül a megállapított tények pusztán kifogásolására alapozott minősítési kifogás felülvizsgálati eljárásban nem foghat helyt. Miután pedig a minősítés kifogásolhatósága elesik, a büntetés kérdése sem vizsgálható, merthogy annak már hiányzik a törvénysértőnek állított eredete.

Az alapügyben eljáró bíróságok a jogi értékelés körében is kellő indokát adták a bűnszervezet [korábbi Btk. 137. § 8. pont] és azon belül az I. rendű terhelt irányító szerepe megállapításának (első fokú ítélet 64. oldal 8. bekezdésétől 65. oldal 8. bekezdésével bezárólag; másodfokú ítélet 16. oldal 1. bekezdésétől 17. oldal 4. bekezdésével bezárólag). Indokaikkal a Kúria egyetért.

A Kúria megjegyzi, hogy a büntetés önmagában csak akkor vonható felülvizsgálat alá, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2012.239.), erről pedig a jelen ügyben nincs szó, ezt az I. rendű terhelt sem hozta föl.

A Kúria utal rá, hogy ez a törvényben kizártság önmagában az indítvány elutasításához vezetett volna [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat], érdemi elbírálásra az egyéb okra hivatkozás miatt kerülhetett sor.

A kifejtettek folytán a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva - az I. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatot az I. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. december 1.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné